

ԹՎԱՅԻՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ԴՐԱ ՆԵՐԴՐՈՒՄԸ ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ (ԲԼՈԿՉԵՅՆ)

Շահինյան Տ.Գ.*

Ամփոփում: Բլոկչեյնի օգտագործումն օգնում է խուսափել ռիսկերից և ապահովել նախնական պատվերներով աշխատելու անվտանգությունը, բարելավել մատակարարման շղթաների կազմակերպումը ագրոպարենային շուկայում և նվազեցնելու գործարքի ծախսերը: Այս տեխնոլոգիայի օգտագործումը պարզեցնում է անասնաբուժական և բուսասանիտարական հավաստագրման ընթացակարգերը, զարգացնում է օրգանական ապրանքների շուկան, ապահովում է ապրանքների ծագման վայրի մասին իրազեկումը և կանխել արտադրանքի կեղծումը: Հնարավորություն է ստեղծում ներդրողների համար բիզնես գործընթացների թափանցիկությունն ապահովելու համար: Դա խթանում է ներքին գյուղատնտեսական ապրանքների արտահանումը և բարձրացնում սպառողների պահանջարկի գնահատման օբյեկտիվությունը: Դրանով բլոկչեյնը ներգրավված բոլոր կողմերին տրամադրում է գյուղատնտեսական մատակարարման շղթայի ճշմարիտ տեղեկատվության մեկ աղբյուր:

Բանալի բառեր. բլոկչեյն, գյուղատնտեսություն, տնտեսական ոլորտներ, թվային տեխնոլոգիա:

JEL Classification: O33, Q13, Q18, Q55

1. Ներածություն

Բլոկչեյն տեխնոլոգիան գրավում է գիտության տարբեր ոլորտների աճող թվով գիտնականների մտքերը և դառնում է արդիական, այդ թվում՝ որպես ժամանակակից գյուղատնտեսության զարգացման գործիք: Բլոկչեյն տեխնոլոգիան կազմակերպում է ավելի փոքր կողմերով տվյալների շտեմարանների գծային հաջորդականությունը, որոնք կոչվում են «բլոկներ» և պարունակում են գործարքների ժամանակավոր փաթեթներ: Յուրաքանչյուր բլոկ պարունակում է հղում

* Տաթևիկ Գագիկի Շահինյան, Էկոնոմիկայի նախարարության մտավոր սեփականության գործակալության հայտերի ընդունման բաժնի առաջատար մասնագետ:

դեպի նախորդ բլոկ և պատասխան մաթեմատիկական բարդ խնդրի, որը օգնում է ստուգել իր պարունակած գործարքները: Ավելի կոնկրետ դա գործարքների գրառումների ապակենտրոնացված հաշվապահական համակարգ է, որը բաշխված է համակարգիչների կամ տվյալների շտեմարանների ցանցով:

Թվային գյուղատնտեսությունը բլոկչեյն ենթակառուցվածքով կարող է էվոլյուցիոն քայլ լինել ներկայիս գյուղատնտեսական համակարգերի համար:

2. Հետազոտության մեթոդները կամ մեթոդաբանությունը:

Ներկայումս գտնվելով համաշխարհային տնտեսական զարգացումների և փոփոխությունների արագ դինամիկայի դարաշրջանում՝ ՀՀ տնտեսության առջև ի հայտ են գալիս նորանոր մարտահրավերներ և վերջիններիս հաղթահարման բազմապիսի տարբերակներ: Գաղտնիք չէ նորարարական զարգացման տեսլականի հեռանկարային լինելու փաստը, որի համընդհանուր գիտակցումն արդեն իսկ մեծ ձեռքբերում կարող է լինել մեր պետության տնտեսության կարգավորման և մրցունակության բարձրացման՝ խնդիրներով լի ճանապարհին: Ունենալով գիտելիքահենք տնտեսության կառուցման և իրագործման երկարամյա փորձ և ժառանգություն՝ դեռևս Խորհրդային Միության տարիներից մեր պետության տնտեսվարողները, անկախ սոցիալիստական և կապիտալիստական ռեժիմների գործունեության վեկտորներից, ունեցել են և ունեն գիտությունը զարգացնելու մեծ հնարավորություններ, չնայած առկա իրավիճակը փաստում է, որ անկախության տարիների ընթացքում այս ոլորտում գերիշխում են հիմնականում բացթողումները: Թվային արժույթների (ծպտված արժույթների) օգտագործումը՝ որպես վճարման միջոց, ավելի ու ավելի մեծ ժողովրդականություն է վայելում: Ըստ Գազպրոմբանկի Տնտեսական կանխատեսումների կենտրոնի մասնագետների՝ 2017թ.-ի երրորդ եռամսյակում ICO- (Initial coin offering,)-ի միջոցով աշխարհում հավաքագրվել է շուրջ 850 միլիոն դոլար (մետաղադրամի սկզբնական առաջարկ կամ «մետաղադրամի նախնական առաջարկ»): Յուրաքանչյուր եռամսյակում տեղի է ունենում ավելի քան \$ 25 ծավալ, յուրաքանչյուրը՝ հազար (9 Московский экономический журнал ст 133) (Максимова, 2018): Աստիճանաբար ծպտված արժույթները սկսում են օգտագործվել ոչ միայն նախագծերում, որոնք առնչվում են թվային կամ հարակից արդյունաբերությանը, այլև տնտեսության իրական հատվածին, ներառյալ ագրոբիզնեսը: Մինչ այժմ ICO (Initial coin offering)-ն օգտագործվում էր հիմնա-

կանում դրամական միջոցներ հայթայթելու համար տեխնոլոգիական զարգացման ընկերությունների կողմից, որոնք կապված են հենց այդ բլոկչեյնի հետ: Ինչ վերաբերում է ավանդական բիզնեսին, ապա այս եղանակով ստացված ֆինանսավորման չափը սովորաբար այնքան փոքր է, որ նրանք լուրջ են այդ մասին: Այնուամենայնիվ, ներկայիս ՀՀ տնտեսական համակարգը, իր առջև դնելով գերնպատակ՝ կառուցել ինովացիոն գիտելիքահենք տնտեսություն, արդեն իսկ հաջողությունների է հասնում որոշակի ոլորտներում (տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, դեղագործություն), իսկ այդ հաջողությունները շարունակական դարձնելու և մի շարք այլ ոլորտների երբեմնի բարի համբավը վերականգնողանացնելու ուղղությամբ գոյություն ունեն տեսական և կիրառական մի շարք գործիքներ և մեթոդներ:

Ռուսաստանում, ինչպես նաև Թուրքիայում և մի շարք այլ երկրներում, օգտագործվում է արբանյակային համակարգով մոնիթորինգի փորձը, որը վերահսկում է գյուղատնտեսական տեխնոլոգիան և կառավարում ցանքի հումքի օգտագործումը ֆերմերային դաշտերի հատուկ տեղանքում: Գերկենտրոնացված ինֆորմացիան խթանում է տեղանքի օգտագործումը և օգնում մարքեթինգային որոշումների կայացմանը: Տեղեկատվության պլատֆորմները ֆերմերներին թույլ են տալիս ծրագրել և վերահսկել գյուղատնտեսության տեխնիկայի օգտագործումը, ինչպես նաև գտնել գնորդներ և վաճառողներ արտադրանքի և ապրանքների համար: Հեռակա միջոցով կարելի է հայտնաբերել վնասատուներ և հիվանդություններ (թվային պատկերները, որը ցույց է տալիս օդային թռչող սարքերը, ինչպես նաև արբանյակները) և արագ ձեռնարկել պայքարի համար անհրաժեշտ միջոցներ: Մոնիթորինգի սարքերի միջոցով չափվում է հողի խոնավությունը, որպեսզի օպտիմալացնի ոռոգման համակարգերի օգտագործումը և դրա միջոցով օգնի նոր մոտեցումներ իրականացնել ջրային ռեսուրսների օգտագործման համար: Բջջային հեռախոսներն ազդանշաններ են ուղարկում ֆերմայի տեխնիկայի գործունեության իրականացման վերաբերյալ: Կառավարման ծրագրերն օգնում են ծրագրել գյուղացիական տնտեսությունների աշխատանքը: Արտադրության մոնիթորինգը թույլ է տալիս բերքատվության որակի և գյուղատնտեսական արտադրանքի վերահսկողություն իրականացնել: Այս առումով ֆերմերի համար գործիքային կարևոր բաղադրիչ է դառնում ինտերնետը: Ա.Ա.Սմագենի տեսակետից Բլոկչեյն տեխնոլոգիան առաջարկում է հուսալի ֆինանսական գործիքներ գյուղատնտեսական կազմակեր-

պություններին՝ իրենց աշխատուժի համար ժամանակին և ամբողջական վճարով ապահովելու համար, օգնում է խուսափել ռիսկերից և հեշտացնում է տնտեսության կառավարումը, ինչպես նաև ապահովում է նախնական պատվերներով աշխատելու անվտանգությունը (12 Смаргин А.А. – 2018. – С. 92 – 97.): Բլոկչեյն տեխնոլոգիայի օգտագործման մեկ այլ հեռանկարային ոլորտ է գյուղմթերքների շուկայում մատակարարման շղթաների կազմակերպման բարելավումը: Տնտեսական իմաստով բլոկչեյնը կարող է հնարավորություն տալ նվազեցնելու գործարքի ծախսերը՝ վերացնելով «ավելորդ միջնորդներին» գյուղատնտեսական արտադրողների և նրանց վերջնական սպառողների միջև: Այս համատեքստում դրական ազդեցություն կարելի է ակնկալել պարենի շուկայում անհատ դերակատարների միջև հարաբերությունների բարելավումը, ապրանքների բաշխման սխեմաների ռացիոնալացումը և ապրանքների բաշխման շղթաների արդյունավետության բարձրացումը, որոնք բնութագրվում են, ի միջի այլոց, բարդությամբ և ծայրահեղ տարածայնություններով [3 Баранова М.Л., Дробот Е.В. – С. 37 – 48]: Դուք կարող եք ստեղծել մատակարարման արդյունավետ շղթա, որը կապահովի արտադրանքի սպասարկելիությունը և կբարելավի գործարքների արդյունավետությունը՝ նվազեցնելով և հետագծելիության միջոցով աջակցելով բիզնեսի շարունակականությանը: Միևնույն ժամանակ բլոկչեյնը ներգրավված բոլոր կողմերին կտրամադրի ճշգրիտ տեղեկատվություն գյուղատնտեսական մատակարարման շղթայի համար [10 Максимова Е. Куры Инвестиционные за токены. URL:"https://www.]: Ապացուցելով բաշխման ինտեգրված կենտրոն ստեղծելու անհրաժեշտությունը՝ որպես նյութատեխնիկական շղթայի հիմնական օղակ՝ գյուղատնտեսական ապրանքների արտադրողից սպառող տեղափոխման համար, Դ. Ա. Կարդը հիմնավորում է ժամանակակից թվային բլոկչեյն տեխնոլոգիաների և RFID (Radio Frequency IDentification տեխնոլոգիաների ներմուծման անհրաժեշտությունը ապրանքների շարժակազմի մեջ՝ որպես լոգիստիկ համակարգերի զարգացման նոր միտում: Այս տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս օպտիմալացնելու նյութատեխնիկական ծախսերը, կրճատելու լոգիստիկական բիզնես գործընթացների տևողությունը, բարձրացնելու տեղափոխվող գյուղատնտեսական ապրանքների «հետևողականությունը»՝ կանխելով մատակարարման շղթայի բոլոր օղակներում հնարավոր ռիսկերը [7 Карх Д.А. С. 113 – 122]: Ա. Չովլերովն իր հոդվածում ուսումնասիրում է տեխնոլոգիան օգտագործելու արդյունա-

վետ նյութատեխնիկական ապահովման և գնումների ֆինանսավորման, ինչպես նաև սննդամթերքի որակի վերահսկման կազմակերպումը՝ կանխելով արտադրանքի կեղծումը աճող բնակչությանը սնունդ տրամադրելու համատեքստում [2 Ашмарина Т.И., Залтан Е.И. С. 49 – 53]:

Սմարտ-պայմանագրերը կարող են ներառել ցանկացած պայման՝ առանց իրավական աջակցության ներգրավման, ֆերմերներին ազատելով միջնորդների երկար շղթաներից և դրանով իսկ իջեցնելով ապրանքի վերջնական գինը սպառողի համար: Արտադրության, սերտիֆիկացման և սննդամթերքի վերամշակման փուլերում բլոկչեյնի ներդրումը կստեղծի թափանցիկություն և թույլ կտա սպառողներին աջակցել իրենց ընտրած մատակարարներին: Սա հատկապես վերաբերում է օրգանական և սերտիֆիկացված արտադրանքին: Բլոկչեյն գյուղատնտեսությունը կարող է արտադրանքը ավելի էժանացնել՝ միևնույն ժամանակ հեշտացնելով դրանց ծագման որոնումը: Բլոկչեյնը կարող է լինել իրական, օրգանական, տեղական արտադրանքը բոլորի համար մատչելի դարձնելու համակարգը [5]:

Այսպիսով, բլոկչեյնը բիզնեսի նոր լուծում է, որը թույլ է տալիս գրեթե ակնթարթորեն կատարել և հաստատել գործարքների իսկությունը գործարքների էլեկտրոնային գրքի հիման վրա, այսինքն՝ դա բիզնես գործընթացների համար խնայողություն և խարդախության ռիսկի նվազեցում է ապահովում (8. Как технология блокчейн влияет на сельское хозяйство.): Գյուղատնտեսության մեջ բլոկչեյնում կատարվող նախնական ջանքերի մեծ մասը վերաբերում է հետազոտությանը: Չինաստանն արդեն օգտագործում է տեխնոլոգիա՝ լոգգի միսը և տավարի միսը հետևելու համար: Մենք կարող ենք ստեղծել մատակարարման արդյունավետ շղթա, որն ապահովում է արտադրանքի սպասարկելիությունը և բարելավում գործարքների արդյունավետությունը: Խոսքը բյուրոկրատիան նվազեցնելու միջոցով մարժան բարելավելու մասին է՝ աջակցելով հետազոտության միջոցով բիզնեսի խնդիրների լուծման շարունակականությանը:

Բլոկչեյն տեխնոլոգիան կապահովի սպառողի իրազեկությունը սննդի ծագման մասին, օրինակ՝ QR (Quick Response Code) կոդերով նշագրման միջոցով [12Сырцева С.В., Буганов О.В. ,И.В. Войтов, Минск, 04 – 15 февраля 2019 г.): Բլոկչեյն տեխնոլոգիայի վերջնարդյունքը թույլ է տալիս տեղեկատվությունը կապել որոշակի վերջնական սպառողի կարիքները և գյուղատնտեսական որոշակի արտադրողի կարողությո-

յունները: Բլոկչեյն տեխնոլոգիայի ներդրումը նպաստում է բարձրորակ, օրգանական գյուղատնտեսական արտադրանքի՝ համաշխարհային շուկա խթանմանը, գնորդին արտադրանքի որակի և ծագման երաշխավորմանը, անասնաբուժական և բուսասանիտարական հավաստագրման ընթացակարգերի պարզեցման միջոցով [8. Как технология блокчейн влияет на сельское хозяйство. Агропромышленная газета Юга России. Вартамова М.Л., Дробот Е.В. С. 37 – 48]:

Հարկ է նշել, որ հետևելիությունը և թափանցիկությունն այն բաներն են, որոնց լոգիստիկան երկար ժամանակ էր պահանջում: Այսպիսով. «երբ որևէ ընկերություն կամ ապրանքանիշ ապրանքային նշանի կամ կայքի վրա նշում է դնում, սպառողները ցանկանում են համոզվել, որ դա կարող է հաստատվել» [8. Как технология блокчейн влияет на сельское хозяйство. [Электронный ресурс].: Չինաստանը զբաղված է սննդի անվտանգությամբ, իսկ բլոկչեյն տեխնոլոգիան այնտեղ ավելի արագ է զարգանում, քան Միացյալ Նահանգներում: Մարդիկ ցանկանում են վստահ լինել իրենց կողմից օգտագործվող սննդի նկատմամբ՝ լինի դա ամերիկյան կամ չինական տավարի միս: Ահա թե ինչու մենք նորամուծություն ենք տեսնում այն երկրներում, որոնք իսկապես ցանկանում են նայել այն ճակատից, որ պնդում են, թե այս խոզի միսը, այդ տավարի միսը կամ այդ ձկները կամ թռչնամիս ուտելը կամ այդ կաթը խմելը միանշանակ անվտանգ է: Հենց այս շարժառիթը կարծես թե առաջ է տանում նորարարությունը:

Բլոկչեյն տեխնոլոգիայի օգտագործումը կարող է էապես արագացնել և պարզեցնել ֆինանսավորման և կառավարության սուբսիդիաների վերաբերյալ որոշումների կայացումը [6. Землякова С.Н., Рудов С.С. 2018 г. – С. 44 – 46]: Ս.Ն. Զեմլյակովան] և Ս.Ս. Ռուդովը՝ նաև առաջարկում է օգտագործել բլոկչեյն տեխնոլոգիաներ՝ զգալիորեն արագացնելու և պարզեցնելու ագրոարդյունաբերական համալիր նախագծերի ֆինանսավորման և պետական սուբսիդիաների վերաբերյալ որոշումները, առաջարկում է, որ այս տեխնոլոգիան հնարավորություն է տալիս հնարավորինս պարզեցնելու գյուղատնտեսական ապրանքների վաճառքը, բացառել մատակարարների շղթայից միջնորդներին, գնորդին երաշխավորելու ապրանքների որակը և ծագումը, պարզեցնելու անասնաբուժական ընթացակարգերը և բուսասանիտարական սերտիֆիկացումը [5. Грибинюк А.Н., Духницкий Б.В., Шеремет О.А. – 2018. – № 3. – С. 75 – 81.]: Ուկրաինացի հեղինակների թիմը փորձում է հիմնավորել բլոկչեյն տեխնոլոգիայի առավելությունները

շուկայի բոլոր մասնակիցների համար այն օգտագործելիս ագրո-պարենային ապրանքների մատակարարման ժամանակ, ինչը հնարավորություն է տալիս հաստատելու ապրանքների ծագման և որակի բնութագրերի հուսալիությունը, հայտնաբերելու առկա բովանդակության համակարգի հնարավոր դժվարություններն ու թերությունները, ներկայացնելու առաջարկներ բլոկչեյնի և դրա օգտագործման վերաբերյալ, ինչպես նաև գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրողների գնահատականները [10. Максимова Е. Кумы] :

Արդյունքների շրջանակը: Այսպիսով, Բլոկչեյն տեխնոլոգիայի հիման վրա գյուղատնտեսության զարգացման մեծ հեռանկարներ կան, մինչդեռ դրա կիրառման հիմնական ուղղություններն են՝ մաքսային վարչարարություն, ֆինանսական գործիքների կատարելագործում, նյութատեխնիկական ապահովում, իրավական աջակցություն, որակի կառավարում, կառավարության սուբսիդիաներ, ներդրումներ, արտահանում, պլանավորում և կանխատեսում:

Հետազոտության արդյունքների գործնական նշանակությունը որոշվում է գյուղատնտեսության մեջ բլոկչեյն տեխնոլոգիայի կիրառման ուղղությունների և մեխանիզմների մշակմամբ: Ուսումնասիրության արդյունքները գործադիր իշխանությունները կարող են օգտագործել տնտեսության թվայնացման ծրագրերի մշակման ժամանակ:

3. Եզրակացություններ

Թվային գյուղատնտեսությունը, օգտագործելով բլոկչեյն տեխնոլոգիան, կարող է բարելավել տնտեսական արդյունավետությունը, սննդի անվտանգությունը և նվազեցնել կայուն գյուղատնտեսական զարգացման հասնելու անորոշության ռիսկը: Բլոկչեյն տեխնոլոգիան այս պահին դեռ բախվում է առանցքային սահմանափակումների, բայց երկարաժամկետ հեռանկարում կարող է ամենուր տարածվել, քանի որ տեխնոլոգիական առաջընթացի արագ տեմպերը բարձր տոկոսներ են հավաքում: Ակնհայտ է, որ այս ցուցակը սպառիչ չէ և կհամալրվի, քանի որ այս հետազոտության թեմայի վերաբերյալ գիտական հետազոտությունները մեծանում են: Վերացնելով տվյալների շտեմարանի ռիսկը տեղեկատվությունը գործող տվյալների շտեմարաններին ինտեգրելու ժամանակ՝ երկրի գյուղատնտեսական արտադրության տեղեկատվական համակարգը բլոկչեյն ենթակառուցվածքով կարող է մեծացնել միջազգային շուկաներ դուրս գալու հավանականությունը: Բլոկչեյն գյուղատնտեսությունը կարող է զանգվածային ապրանքների գները ավելի թափանցիկ դարձնել ֆերմերների և գնորդների համար:

Բոկչեյնի վրա հիմնված շուկան գնորդներին և վաճառողներին հնարավորություն կտա համեմատելու բանակցված պայմանները վերջին նմանատիպ գործարքների վերաբերյալ տեղեկատվության հետ: Ամբողջ աշխարհի ֆերմերները կկարողանան պարզել, թե իրականում որքան արժե իրենց բերքը և որոշակի ժամանակում վաճառել: Բացի այդ, Բոկչեյն գյուղատնտեսությունը կարող է ավելի էժանացնել ապրանքները և միևնույն ժամանակ հեշտացնել, հետևել, թե որտեղից են դրանք գալիս: Բոկչեյնը կարող է լինել իրական, օրգանական, տեղական արտադրանքը բոլորին մատչելի և հասանելի դարձնելու բանալի: Բոկչեյնը զգալի ներդրումներ է պահանջում բանկերից և բարձր տեխնոլոգիական ընկերություններից՝ տեխնիկական հնարավորությունների ուսումնասիրության համար ընդլայնելով դրա օգտագործումը:

Գրականություն

1. Ագրոմշակութային կայքէջ <http://agromshakuyt.card.am><http://>
2. Ашмарина Т.И., Залтан Е.И. Блокчейн-технологии в производстве овощей / Экономика сельского хозяйства России. 2019. №3. С. 49-53.
3. Большунова И.В. Совершенствование организации цепей поставок на агропродовольственном рынке на основе технологии блокчейн / Потенциал Байкала в формировании инновационной модели социо-эколого-экономического развития регионов. Улан-Удэ, 07 – 09 сентября 2017 г.
4. Вартанова М.Л., Дробот Е.В. Регулирование цифровых финансовых активов и применение блокчейн-технологий в сельском хозяйстве / Креативная экономика. 2019. № 1. С. 37 – 48.
5. Грибинюк А.Н., Духницкий Б.В., Шеремет О.А. Перспективы использования технологии «блокчейн» в сельском хозяйстве / Международный научно-производственный журнал «Экономика АПК». 2018. № 3. С. 75 – 81.
6. Землякова С.Н., Рудов С.С. Применение технологии «blockchain» на предприятиях аграрного сектора / Лучшая студенческая статья 2018, Пенза, 20 декабря 2018 г. С. 44 – 46.
7. Карх Д.А. Интегрированные распределительные центры: цифровые решения в логистической системе товародвижения / Известия Уральского государственного экономического университета. 2018. №6. С. 113 – 122.
8. Как технология блокчейн влияет на сельское хозяйство. Агропромышленная газета Юга России. [Электронный ресурс]. URL: "<http://agropromyug.com/mirovaya-pressa/310-kak-tekhnologiya-blokchejn-vliyaet-na-selskoe-khozyajstvo.html>
9. Московский экономический журнал №8 2019, 133.

10. Максимова Е. Куры Инвестиционные за токены. Как аграрии продают товар за криптовалюты и выпускают цифровые деньги. Агроинвестор. [Электронный ресурс]. URL:"<https://www.agroinvestor.ru/investments/article/29468-kury-za-tokeny>.
11. Смолягина М.В., Халилов А.Х. Использование блокчейна в сельскохозяйственной кооперации / Сборник научных трудов научно-практической конференции «Кооперативное движение в системе развития сельских территорий» Казань, 06 июля 2018 г., С. 170 – 172.
12. Сырцева С.В., Буганов О.В. Применение технологии блокчейн в аграрном секторе / Информационные технологии: Материалы 83-й научно-технической конференции профессорско-преподавательского состава, научных сотрудников и аспирантов (с международным участием). Отв. за издание И.В. Войтов, Минск, 04 – 15 февраля 2019 г.
13. Смагин А.А. Интеграция цифровой экономики в сельское хозяйство: международный опыт и его применение в Российской Федерации / Экономика сельского хозяйства России. 2018. № 6. С. 92 – 97.
14. Чухлебов А. Применение технологий блокчейн для модернизации системы управления компаниями сферы сельское хозяйство / Управление в России: проблемы и перспективы. 2018. № 2. С. 3 – 13.

*Ընդունված է 23.9.2021
Գրախոսված է 22.10.2021*

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЕГО ВНЕДРЕНИЯ В СФЕРЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ (БЛОКЧЕЙН)

Шагинян Т.Г.

Аннотация. Использование Блокчейна позволяет избежать рисков и обеспечить безопасность работы с предварительными заказами, улучшает организацию цепочек поставок на агропродовольственном рынке и снижает транзакционные издержки. Использование блокчейна упрощает процедуры ветеринарной и фитосанитарной сертификации, развивает рынок органических продуктов, обеспечивает осведомленность о месте происхождения товаров и предотвращает фальсификацию продуктов. Создает возможности обеспечить прозрачность бизнес-процессов для потенциальных инвесторов. Данная технология позволяет стимулировать экспорт отечественной сельхозпродукции и повысить объективность оценки потребительского спроса. Блокчейн предоставляет всем участвующим сторонам единый источник проверенной информации для сельскохозяйственной логистической цепочки.

Ключевые слова: блокчейн, сельское хозяйство, экономика, цифровые технологии.

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF DIGITAL TECHNOLOGIES AND ITS IMPLEMENTATION IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF ARMENIA (BLOCKCHAIN)

Shahinyan T.G.

Summary. The use of Blockchain technology helps to avoid risks and ensure the safety of working with pre-orders, improves the organization of supply chains in the agri-food market, and reduces transaction costs. The use of the blockchain helps to simplify the procedures for veterinary and phytosanitary certification, develops the market for organic products, ensures awareness of the place of origin of the goods, and prevents product falsification. There are opportunities to ensure transparency of business processes for potential investors. This ultimately allows to stimulate the export of domestic agricultural products and increases the objectivity of consumer demand assessment. The blockchain provides all parties involved with a single source of truthful information for the agricultural logistics chain.

Key words. Blockchain, agriculture, economics, digital technology.